

SA BUKA TE ZOILI

Sa Vinabakala

Vasinahite mo si ta gilana guguana sa poropita Zoili, meke lopu bakala tugo sapu totošo sa si koa ia sa. Ba gina ta kubere sa buka hie pa kalina mae sia gogoto babe gore kamo vuaheni made gogoto sipu lopu ele podo se Zisu Karisito, totošo koa baṅara sari tie Pesia. Vivinei nia Zoili sa guguana sa ninuquru mae tadi na kupokupo kaleadi hola meke sa dada lavata pa Palesitaeni. Koari na ginugua hire si dogoria sa si keke vina gilagila koasa Rane Tanisa Baṅara; totošo sapu kaqu va kilasi e Zihova sarini pu kilua sa Nana hiniva toṅotona. Tozi vura nia sa poropita sa tinioko te Zihova koari na tie pude kekere, meke sa vina tatarana sa Nana vinaleana pule meke sa Nana minana koari na Nana tie. Bakala valeana sa vina tatara sapu kaqu garunu gore mae nia Tamasa sa maqomaqona koari doduru tinoni, palabatu na barikaleqe, tie vaqura meke na barogoso na kaleqe.

Sari na Nati Pinaqapaqahana sa Buka

Sa oza tana kupokupo. Hinia 1:1 kamo hinia 2:17

Sa vina tatarana sa vina leana pule. Hinia 2:18-27

Sa Rane Tanisa Baṅara. Hinia 2:28 kamo hinia 3:21

¹ Hie sa inavoso te Zihova koe Zoili sa tuna e Petueli.

Kuliusu nia ri na Tinoni sa Tinahuara tadi na Linetelete

- ² Mi va avoso mae gamu na tie komiha mia,
meke gamu doduru pa Ziuda.
Vegua ele hoke ta evaṅa tugo si keketona pa
totoso tamugamu
babe pa toteso tadi na tiatamamia pukerane
sapu guahe?
- ³ Vivinei nia koari na mia koburu sa guguaṅa sa;
meke arini kaqu tozini sari na tudia,
meke arini pule kaqu tozini sari kasa tumia
vugo repere.
- ⁴ Rovana na rovana kupokupo si hake koari na
linetelete;
meke be kaiqa elelo si koa hola saripu lopu
ta gani koa keke rovana, si kaqu ta gani va
mate koa keke rovana votikaena si asa.
- ⁵ Vaṅunu, mamu kabo gamu na tie mari napon-
apo mia;
mi kabo gamu na tie pu hoke napo vaeni;
sari na gurepi pu hoke taveteni vaeni vaqura
si ta novala palae beto.
- ⁶ Keke puku minate kupokupo si raza ia sa
popoa;*
nṅira hola si arini meke lopu boka ta nae
sina soku hola;
sari na livodi rini si naru gua tugo na livo
laione.
- ⁷ Novala betoi rini sari nada huda vaeni
meke gani va matei rini sari na nada huda
piqi,
nurihi rini sari na kapudi rina huda osolae
keoro beto sari na lelaṅadi.

---

* 1:6 Rev 9:8

- 8 Mi kabo gamu na tinoni,
 gua puta tugo keke vineki
 sapu kulusu nia sa sa minate tanisa koreo
 sapu hiva haba ia sa.
- 9 Namu loketona huiti babe na vaeni si kaqu ta
 vala pa Zelepade;
 sari na hiama ba kulusu tugo sina loketona
 sa dia vinariponi la koe Zihova.
- 10 Qega sari na inuma;
 kulusu sa pepeso,
 sina ta novala sari na huiti,
 popa sari na qurepi
 meke harahara sari na huda olive.
- 11 Mi kulusu gemi si gamu na tie uma;
 mi kabo gamu pu hoke kopuni sari na inuma
 vaeni,
 sina sari na huiti, na bale,
 uve meke sari doduru linetelete si ele ta
 novala beto.
- 12 Sari na huda vaeni meke na huda piqi si
 harahara;
 sari doduru huda vuvua si egoro meke mate
 beto.
- Sa qinetuqetu tadi na tie ba ele beto tugo.
- 13 Gamu na hiama pu tavetavete koasa hope,
 mi va sagei sari mia poko tinalotana mamu
 kabo!
- Mi nuquru la pa Zelepade,
 mamu kabo doduru boni vasina!
 Loke huiti na vaeni pude vukivukihi lani koe
 Tamasa.
- 14 Tozini sari na tinoni pude madi pa hinena-
 hena;
 mamu tiokia si keke vinarigara!

Varigarani sari na koimata
 meke sari doduru tinoni pa Ziuda,
 mamu nuquru la pa Zelepade te Zihova sa
 mia Tamasa,
 mamu kabo na varavara tepatepa la koa Sa.

15 Ele tata mae sa rane te Zihova;*
 na rane sapu kaqu va maea sa Tamasa pu
 tagoi sari doduru ninirañira
 sapu sa rane tana tinahuara.
 Variva holoqoruna hola sa rane asa.

16 Malaña si gita sina ta novala sari nada
 linetelete.

Loke qinetuqetu tugo si koa pa korapana sa
 Zelepade tanisa nada Tamasa.

17 Mate sari na kiko koasa pepeso popana.
 Loke vasi kiko si boka tava naqiti,
 ke sari na vetu vekovekoana kiko si
 kokobadi,
 ke ta huara palae.

18 Kabo pa tinalotana sari na bulumakao,
 sina loketona hokara sa duduli tadirini pu
 koa;
 malaña tugo sari na rovana sipi.

19 Kabo atu koa Goi si rau, ke Zihova,
 sina sari na duduli na huda si mate beto,
 gua na sului nika si arini.

20 Sari na kurukuru pinomo ba kabo atu tugo koa
 Goi,
 sina popa beto sari na leana.

---

* 1:15 Ais 13:6

2

*Sari na Kupokupo si guana Vinabalau koasa
Rane te Zihova*

¹ Mi ivua sa buki, sa vina balau pa Zaione,
sa toqere hopena te Tamasa.

Mi holoqoru gamu na tinoni pa Ziuda!

Sina sa rane te Zihova si tata hokara mae.

² Kaqu opoadumu meke huporo dudukurumu sa
rane asa.

Sa puku minate lavata tadi na kupokupo
si zukuru la guana huporo sapu nobi tamuni
sari na toqere.

Loke tinitoṅa sapu kekeṅoṅo gua asa,
meke lopu kaqu ta evaṅa pule tugo.

³ Gani va matei rini sari na linetelete guana
sinulu nika.

Sa popoa pa kenudia rini si gua puta tugo sa
Inuma Idini,

ba pa mudidia si na vasina qegana.

Loke tie si kaqu boka goveteni si arini.

⁴ Doṅo guana hose si arini;*
haqala guana hose varipera.

⁵ Sipu horu si arini pa batudi rina toqere,
si halabutu guana totopili varipera si arini;
pidapidala guana duduli popadi pa nika si
arini,
meke turu va tokele guana va namanama
pude rapata.

⁶ Sipu ta dogoro mae si arini si holoqoru beto sari
doduru tie;

beasa beto isumatadi.

⁷ Rapata guana tie varane si rini,

---

* **2:4** Rev 9:7-9

haele sagei rini sari na goba guana tie
 varipera.
 Ene tonoto la si arini meke lopu hobe sa dia vina
 totoanae,
⁸ babe ene vari henie si arini.
 Loke tie si boka lavelave puleni,
 meke loketona si boka hukati.
⁹ Bebeno la ia rini sa vasileana nomana;
 haqala holani rini sari na goba;
 haele sagei rini sari na vetu
 meke lopoto nuquri rini sari na vuida guana
 tie hikohiko.
¹⁰ Niu sa pepeso sipu zukuru la si arini;*
 neneqara tugo sa manauru.
 Sa rimata meke sa sidara si tava huporo,
 meke lopu pelara pule sari na pinopino.
¹¹ Velavela i e Zihova sari na koimata pa Nana
 geto minate.*
 Sari na tie varipera pu va tabena Sa si sokudi
 meke niniradi.
 Ve tolene gua variva holoqoruna gua sa rane te
 Zihova!
 Esei kaqu boka toa nia si asa?

Sa Tinioko Pude Kekere

¹² “Ba kamahire,” gua se Zihova,
 “Mi kekere va hinokara,
 mamu pule mae koa Rau koasa minadi pa hi-
 nenahena pa kinabo meke pa tinalotana.
¹³ Mi vata dogoro nia pa bulomia sa tinalatoana,
 na kinuliusu,
 sina sa rinikatadi sari na mia poko si lopu
 pada.”

---

* **2:10** Rev 8:12   * **2:11** Rev 6:17

Pule mae koe Zihova sa mia Tamasa.
 Varitokae meke ta sinje tataru si Asa;
 nonona meke kopu nia sa Nana vina tatara;
 va namanama doduru totošo si Asa pude
 taleosae tie,
 meke hoke veko pania Sa sa vina kilasana
 sapu ele va nama nia Sa.

14 Gina kote hobea mo e Zihova sa mia Tamasa
 sa Nana binalabala
 meke manani gamu Sa koasa vinari tomoina
 sa ginani.

Meke kaqu tiqe poni nia huiti na vaeni gamu si
 Asa.

15 Mi bukia sa buki pa Toqere Zaione,
 tozini sari na tie pude madi pa hinenahena,
 mamu tavetia si keke vinarigara!

16 Mamu varigarani sari na tinoni;
 va namanama i koa keke vivinei madina;
 turana maeni sari na barogoso;
 varigarani sari na koburu meke sari na haha
 tugo.

Gua tugo saripu tiqe varihabadi si
 madi luari sari dia lose, madi mae tugo.

17 Sari na hiama pu varavara tokani sari na
 tinoni pa kenuna e Zihova pa vari ko-
 rapana sa hope meke sa sasada koasa
 Zelepade,

si kaqu kabo meke zama,

“Mu tataruni sari Mua tinoni, ke Zihova.

Mu lopu va malumi sari na votiki butubutu
 pude va kari babe va sisireni gami meke
 zama guahe, ‘Avei sa mia Tamasa gua?’”

Va Masuria Tamasa sa Pepeso

- 18 Gua asa ke, kaqu va dogoro nia Zihova sa Nana tinalotaña koasa Nana pepeso;
koa nana tugo sa Nana tataru koari Nana tinoni.
- 19 Meke kaqu olañi Sa si arini,
“Kamahire si kaqu ponini gamu Rau sa huiti na vaeni,
meke na oela olive, meke kaqu deña tugo si gamu.
Lopu kaqu va kari pule gamu rina votiki butubutu.
- 20 Kaqu va rizu pani Rau sari na rovana kupokupo pu mae guadi pa kali Iuparetisi,
meke kaiqa si kaqu ta hadu la gua pa qega.
Sari dia kupokupo kenudi si kaqu ta hadu va lodu pa Kolo Matena,
meke arini pu mumudi mae si kaqu ta hadu la gua pa Kolo Meditareniani.
Kaqu humaña hikare sari tomatedi.
Kaqu huari Rau si arini sina koa gua sapu tavete atunia rini koa gamu.”
- 21 Ke gamu na inuma, mi lopu matagutu,
ba mamu koa qetuqetu,
sina ele tavete ponini gamu e Zihova sari doduru tiñitoña arilaedi hola.
- 22 Gamu na kurukuru ñame, mi lopu matagutu.
Ele buma valeana sari duduli;
ele vua pule sari na huda,
meke soku sari na piqi meke na qurepi kamahire.
- 23 Mi koa qetu gamu na tinoni pa Zaione,
mi qetuqetu nia gua sapu ele tavete ponini gamu e Zihova sa mia Tamasa.

Pa Nana hahanana tonotona si ele ponini
 gamu sa ruku pa toto podalae ibu;
 ele zoropo gore mae nia Sa sa ruku ibuna
 koa gamu,
 meke sa ruku pa toto podalae manini gua
 tugo toto lahe.

24 Sari na vasina ta paqaha sari na kiko huiti
 koari na qaqalotodi pa toto pakepakete
 si kaqu ta siñie huiti;
 sari na vovoina pa kalina sa munamunalana,
 si kaqu siñi ta luluapae i na vaeni meke na
 oela olive.

25 Kaqu poni puleni gamu Rau gua sapu ele siana
 nia gamu
 pa vuaheni sipu gani va matei ri na rovana
 kupokupo sari mia linetelete;
 na Arau mo garunu atuni koa gamu sari na
 rovana kupokupo sara.

26 Kaqu soku gemi ginani meke kaqu dena hola.
 Kaqu vahesia gamu se Zihova sa mia
 Tamasa,
 sapu ele tavete ponini gamu sari na tinavete
 variva magasadi.
 Sari na Qua tinoni si lopu kaqu tava karikari
 pule.

27 Meke agoi, Izireli, si kaqu gilania sapu koa
 somana koa gamu si Arau,
 meke sapu Arau, se Zihova, Arau mo sa mia
 Tamasa meke loketona pule.
 Sari na Qua tinoni si lopu kaqu tava karikari
 pule.

Sa Rane te Zihova

- 28 Koari na rane mumudi si kaqu zoropo gore la nia Rau koari doduru tie sa Maqomaqoqu.*
 Meke sari na tumia koreo na vineki vaqura si kaqu korokorotae;
 meke sari na barogoso si kaqu putaputagita;
 meke sari na tie vaqura si kaqu dogori sari na dinogodogorae variva magasadi. *
- 29 Pa totosu tugo asa si kaqu zoropo gore la nia Rau sa Maqomaqoqu
 kamo la gua tu koari na nabulu, sari palabatu na barikaleqe.
- 30 Kaqu evani Rau sari na vina gilagila variva magasadi koasa rane sana pa manauru meke pa pepeso;
 kaqu ta evana na minate, meke sa nika meke tunaha nika moatana.
- 31 Kaqu tava huporo sa rimata,*
 meke kaqu zinara guana ehara sa sidara sipu lopu ele kamo sa rane arilaena meke variva holoqoruna te Zihova.
- 32 Ba sari doduru tie pu tepa la tinokae koe Zihova si kaqu ta harupu.*

---

* **2:28** TTA 2:17-21   * **2:28** Sa tie pu tozi vura nia sa Inavoso te Tamasa, sari na dinogodogorae variva magasadi, meke na pinutagita sina tinavete tanisa Maqomaqo Hope pu koa koari na bulo tie. Lopu tozia sa vesi hie sapu ari na koreo na vineki eke mo si kaqu tagoa sa binokaboka pude tozia sa inavoso te Tamasa, babe lopu na barogoso eke mo si kaqu dogoria sa pinutagita, ba ari pu vizati sa Tamasa kaqu tagoa sa Maqomaqo Hope meke taveti sari na tinavete variva magasadi saripu mae koasa hiniva meke na niniraniira te Tamasa.   * **2:31** Mt 24:29; Mk 13:24-25;

Lk 21:25; Rev 6:12-13   * **2:32** Rom 10:13

Gua sapu ele zama nia e Zihova,
 “Ari kaiqa pu vizati Rau pa Zerusalemameke
 pa togere Zaione si kaqu ta harupu.”

3

Kaqu Pitui Tamasa sari na Butubutu

¹ Zama se Zihova, “Koasa totoso tu asa sipu vala
 pule nia Rau sa minamutu pa Ziuda meke
 pa Zerusalemameke,

² si kaqu varigara ni Rau sari doduru butubutu,
 meke kaqu turana lani Rau koasa Lolomo
 Vinaripitui te Zihova.

Vasina si kaqu va kilasi Rau si arini koari doduru
 tinavete kaleadi pu tavete lani rini koari
 na Qua tie.

Ele talahuarae lamae sari na tie Izireli pa votiki
 popoa,
 meke va hihia ia rini se Izireli sa Qua pepeso.

³ Mudumudukeda si arini pude gilania sapu esei
 si kaqu vagi sari na tie ta raovodi gua.
 Holuholu ni rini sari na koreo na vineki pa
 tinapusi,
 meke sari na poata vagi rini si pude holui
 na tabarani sari na maqota, meke la pa
 ninapo vaeni.

⁴ Gamu pa Taea meke Saedoni, meke doduruna
 sa pinaqaha popoa Pilisitia, na sa si korapa
 podekia gamu pude tavete mae nia koa Rau?
 Korapa podekia gamu pude tabara Nau keketona
 si Rau? Be gua asa si gamu, kaqu tuture tabara

hobe pule atu si Rau!* ⁵ Ele paleke taloani gamu sari Qua siliva na qolo meke paleke lani tugo gamu koari na mia zelepade sari Qua tinagotago.

⁶ Ele turaṅa taloani gamu sari na tie Izireli, meke Zerusalemā seu pa dia popoa soti meke holuholu ni koari na tie Quriki^d.

⁷ Ba kamahire si kaqu turaṅa vura puleni Rau si arini koa sa vasina sapu holuni gamu rini. Kaqu tavete atunia Rau koa gamu gua sapu tavete la nia gamu koa rini.

⁸ Kaqu va malumi Rau sari na tumia koreo na vineki pude ta holuholue koari na tie Ziuda; meke kaqu ta holuholue pule si arini koari na tie Sabeani pa vasina seudi pa Arebia^d. Arau Zihova zama nia si hie.

⁹ Mi tozi vura nia sa inavoso hie koari na votiki butubutu:

‘Va namanama pude varipera;
tioki sari mia tie varane;
varigarani sari doduru mia tie varipera,
mamu ene la!

¹⁰ Taveteni magu varipera sari na mia tiṅitona geligeliana pepeso,*

meke sari na mia kotokotoana lelaṅa si mi taveteni hopere.

Meke saripu malohorodi ba kaqu somana varipera tugo.

¹¹ Mi tuturei mae, gamu doduru butubutu pu koa lamae,

meke varigara koasa lolomo.’”

---

* **3:4** Ais 14:29-31, 23:1-18; Zer 47:1-7; Izk 25:15 kamo hinia 28:26; Em 1:6-10; Zepa 2:4-7; Zak 9:1-7; Mt 11:21-22; Lk 10:13-14

* **3:10** Ais 2:4; Mka 4:3

Ke Zihova, Mu garunu gore mae nia sa Mua qeto minate.

Mamu rapati si arini.

¹² “Kaqu va namanama sari doduru butubutu, madi mae koasa Lolomo tana Vinaripitui. Meke Arau, Zihova si kaqu habotu meke pitui sari doduru butubutu pu koa pa vari likohae.

¹³ Tolene gua kaleadi sisigiti si arini;* seke gunini gedi na huiti pa toতোso pakepakete, munali gedi guana qurepi sapu ta muzara va napere osolae totolo vura mae sa vaeni.”

¹⁴ Tina na tina si ele koa koasa Lolomo Vinaripitui.

Gua asa ke sa rane te Zihova si lopu sana kaqu mae vasina.

¹⁵ Sa rimata meke sa sidara si kaqu tava huporo, meke lopu kaqu pelara sari na pinopino.

Kaqu Manani e Tamasa sari Nana Tie

¹⁶ Velavela vura mae gua pa Toqere Zaione se Zihova*

velavela guana laione,
pidala guana paka mañauru sa
mamalañina pa Zerusalema,
tarazuzu sa pepeso meke sa mañauru.

Ba kaqu lavelave hukatani Sa sari Nana tie.

¹⁷ “Meke agoi, Izireli, kaqu gilania goi sapu Arau se Zihova sa mua Tamasa.

Koa si Arau pa Zaione, sa Qua toqere hopena; Zerusalema si kaqu na vasileana hopena,

---

* **3:13** Rev 14:14-16,19-20, 19:15   * **3:16** Em 1:2

meke sari na votiki butubutu si lopu kaqu
boka va kilasa pulea si asa.

18 Pa toroso asa sari na toqere si kaqu tale inuma
vaenidi mo,
meke sari na rovana bulumakao, sipi, na
goti, si kote ta dogoro pule pa doduru
toqere.

Kaqu ruku si asa pude sari na tototolo koa
koari na lolomo popadi pa Ziuda.
Keke leana si kaqu totolo vura mae pa Zelepade
te Tamasa,
kaqu va koloa sa sa Lolomo Akasia.

19 Izipi si kaqu ta ilirae na qega,
meke Edomu si keke vasina ta huara va
inetena,
sina rapatia rini sa popoa Ziuda,
meke va matei rini sari na tie loke dia
ginugua vasina.

20-21 Kaqu hobei Rau saripu ele mate;
kaqu va kilasi Rau sari na tie kaleadi.
Ba Ziuda meke Zerusalemama si kaqu koa hola
ninae rane,
meke Arau Zihova si kaqu koa pa Toqere
Zaione,” gua si Asa.

Buka Hope
The Holy Bible in the Roviana language of the
Solomon Islands
Buk Baibel long langguis Roviana long Solomon
Islands

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Roviana

Translation by: SITAG

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2017-11-06

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 30 Nov 2021

2a5324ac-61e8-5e5b-b226-f3d15850d7c5